

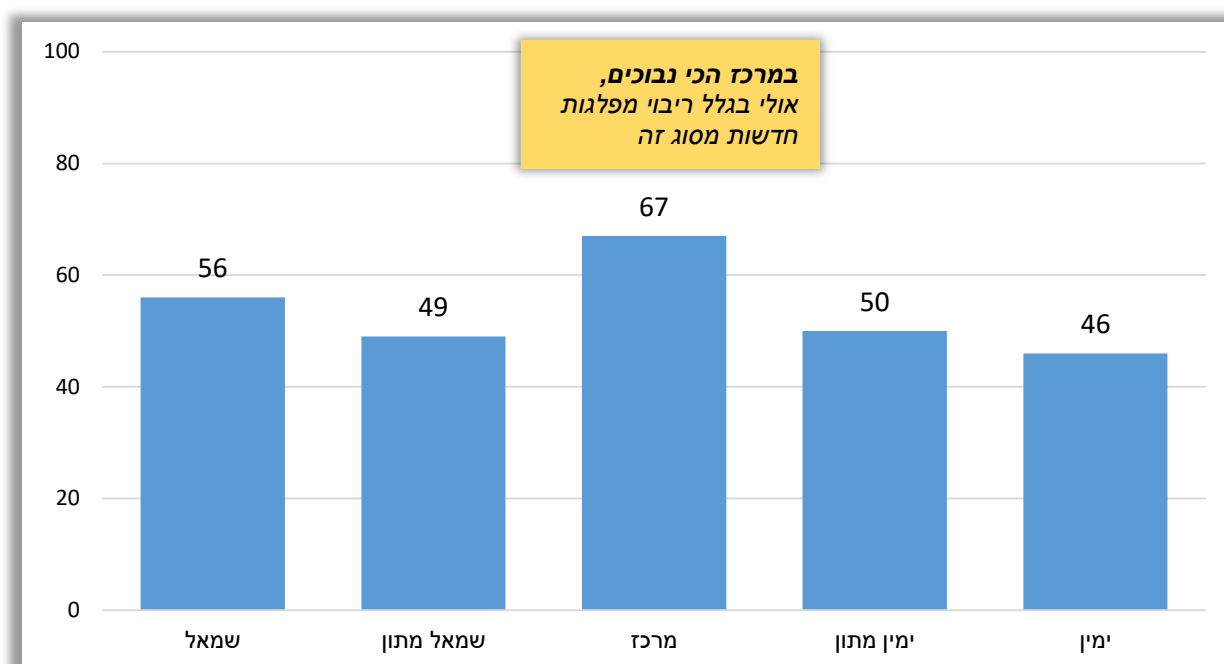
מדד קדם- בחירות 2, פברואר 2019

פרופ' תמר הרמן, אור ענבי

עונת הבחירות נמצאת בעיצומה - אירוע רודף אירוע והתמונה הכללית משתנה במהירות מסחררת כשהיא מותירה חלקים גדולים מן הציבור במבוכה. נאמנויות מפלגתיות קודמות מסוימות מאבדות מן הרלוונטיות שלהן, אפשרויות חדשות שרק לפני זמן קצר עלו על השולחן נופלות ממנו, ואפשרויות חדשות אחרות צוברות תנופה אדירה, עד כדי סיכוי לשנות מן היסוד את המפה הפוליטית.

קשה יותר מבעבר להחליט עבור מי להצביע - נוכח ריבוי התהפוכות שאלנו: "האם אתה מסכים או לא מסכים עם המשפט הבא: בגלל השינויים הרבים שקרו לאחרונה במפת המפלגות קשה לי יותר מאשר בעבר להחליט לאיזו מפלגה להצביע?" מחצית הסכימו עם האמור כאן. **בקרב היהודים ההסכמה הרבה ביותר עם המשפט נמצאה בקרב מי שהגדירו עצמם מרכז אולי משום שמחנה זה התארגן מחדש ממש לאחרונה.** פילוח לפי כוונות הצבעה בקרב היהודים העלה כי הקושי בולט במיוחד בקרב מצביעים פוטנציאליים של כולנו (76%), הבית היהודי שחברה לעוצמה יהודית (73%) ומצביעי גשר (68%). המפלגות הראשונה והאחרונה עומדות לפי הסקרים על גבול אחוז החסימה ואילו המפלגה באמצעית עברה לאחרונה טלטלה עזה עם צירוף המרכיב הכהניסטי, איחוד שלמורת רוח של מצביעים רבים של הבית היהודי בעבר ובהווה.

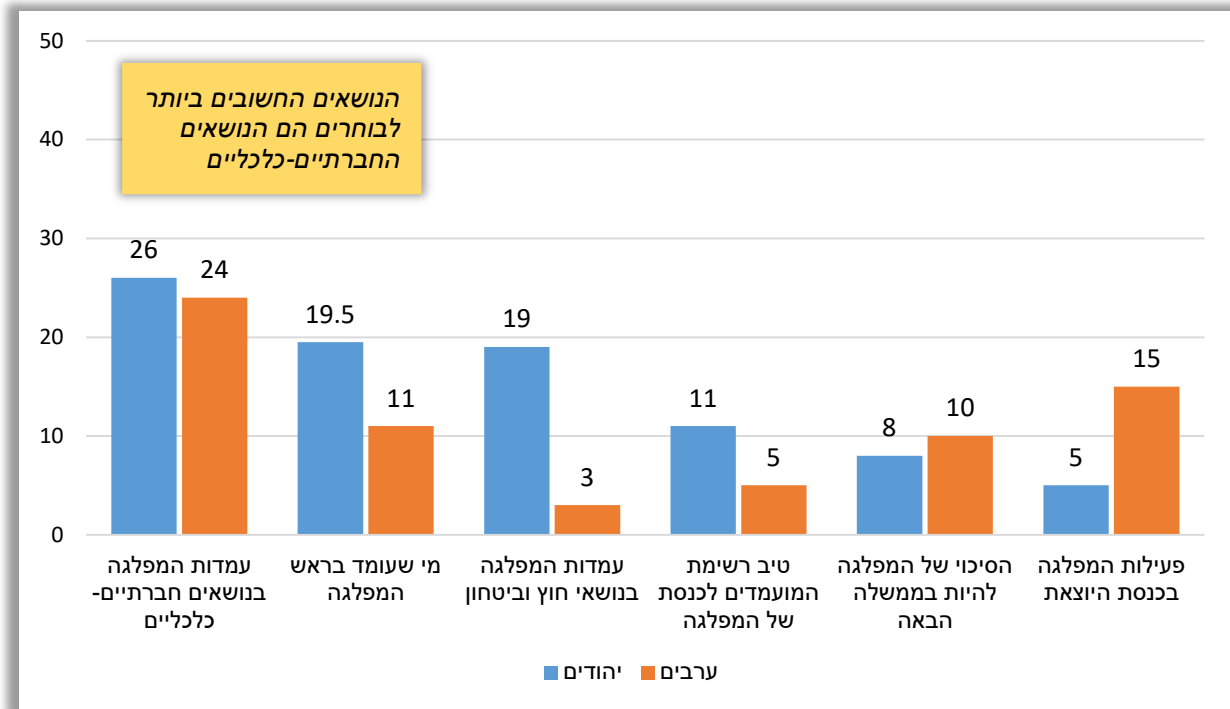
מסכימים כי קשה יותר מבעבר להחליט עבור מי להצביע (% , יהודים)

הקושי להחליט עבור מי להצביע בבחירות נכון בבחירות אלה גם עבור **למגזר הערבי**, 45% מהערבים במחקר ציינו כי הם מתקשים יותר מבעבר להחליט למי להצביע.

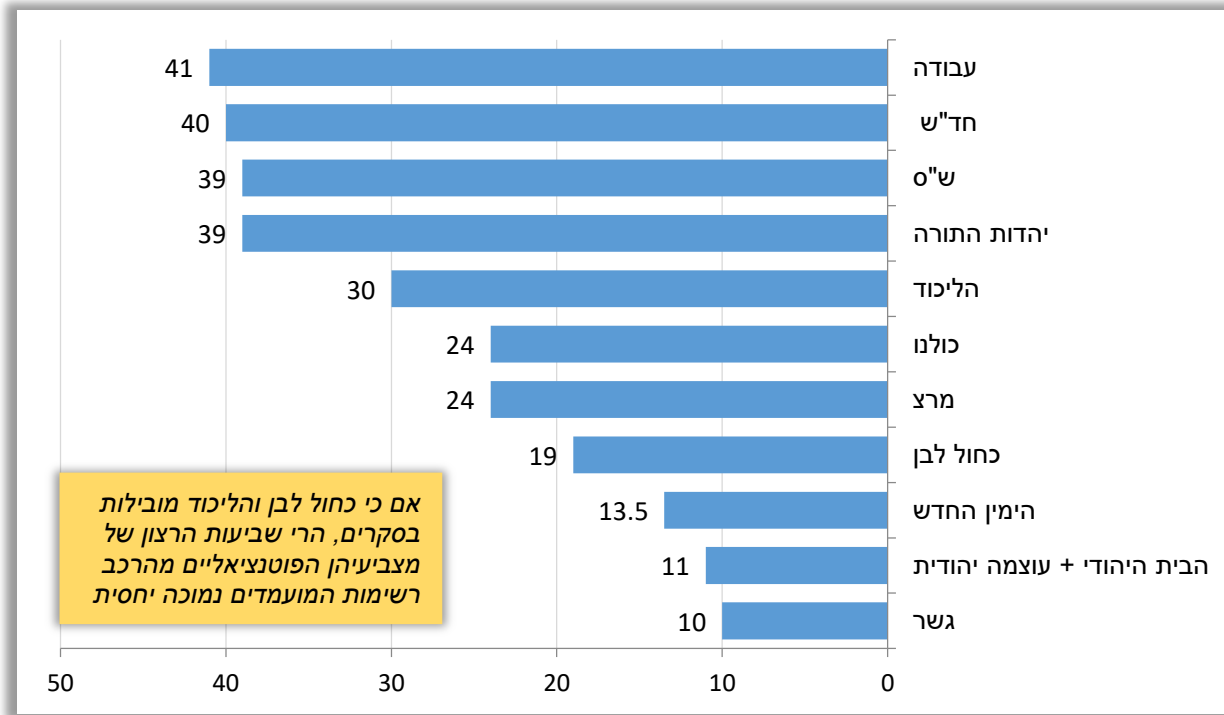
השיקול העיקרי בהצבעה - שני טיעונים נשמעים בשנים האחרונות לגבי ההנעות להצבעה בישראל. יש שאומרים שהמשפיע ביותר הוא מי שעומד בראש המפלגה ויש הגורסים שהישראלים מצביעים בעיקר לפי עמדת המפלגה בנושאי ביטחון. שני הטענות הללו כאחד **אינם מוצאים חיזוק בסקר**. התשובות לשאלה "מה השיקול העיקרי שלך כשאתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע?" מורה כי **דווקא עמדות המפלגה בנושאים החברתיים- כלכליים** הן הגורם המרכזי לבחירה במפלגה אחת ולא באחרת, ולא העומד בראשה או הנושא הביטחוני.

מה השיקול העיקרי שלך כשאתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע? (יהודים וערבים, %)

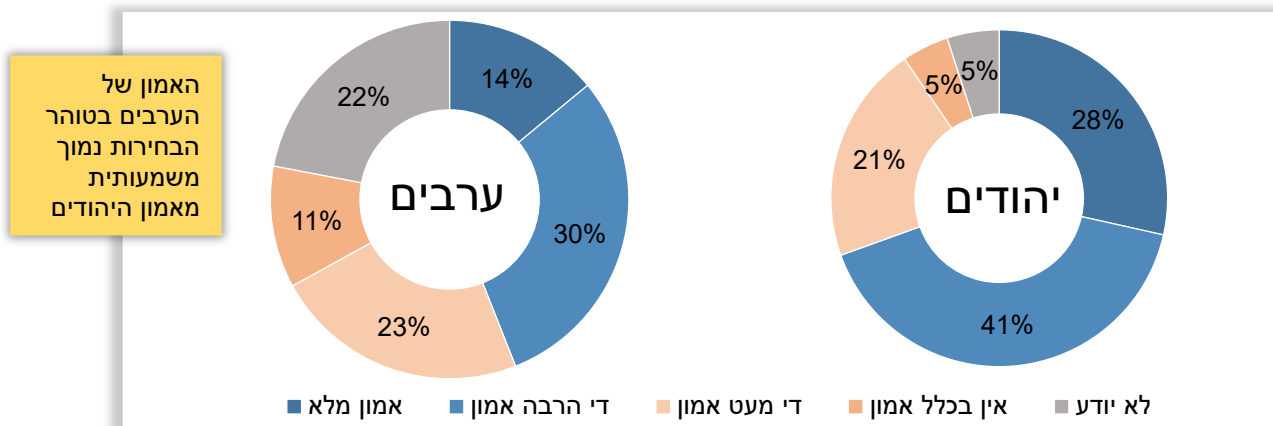
ואולם שיח המומחים בדבר מרכזיות הביטחון חילחל לתודעת הציבור, ויצר את התופעה הקרויה בספרות Pluralistic ignorance, המתהווה כאשר המצב הוא אחד אבל תפיסתו בציבור היא אחרת בגלל חוסר ידיעה של המצב לאשורו. לפיכך, כאשר שואלים את אותם מרואיינים עצמם "מה לדעתך הנושא העיקרי שישפיע על ההצבעה של הישראלים בבחירות הקרובות לכנסת?" באופן פרדוקסלי הם אינם מסיקים מעצמם אל כלל הציבור אלא חוזרים על המנטרה שהם שומעים וקוראים באמצעי התקשורת ממומחים שונים – מצב הביטחון (30%) אבל מיד תחתיו - יוקר המחיה (22%). אגב, במקום השלישי בלבד נמצאות כאן חקירות נתניהו (19%).

שביעות הרצון של הבוחרים מהרכב הרשימות לכנסת - החודש נחתמו והוגשו רשימות המועמדים של המפלגות השונות. בדקנו עד כמה המצביעים הפוטנציאליים מרוצים מהרכב הרשימות. מתברר כי בכל המפלגות הרוב די או מאוד מרוצים מהרשימות, אבל כשמדובר בשביעות רצון רבה מפלגת העבודה נמצאת בראש (%):

טוהר הבחירות - בעקבות טענות שנשמעו בעיקר ברשתות החברתיות אחרי בחירות 2015 כי הבחירות לא היו "נקיות" והתוצאות שפורסמו לא תאמו את המציאות, בדקנו לראשונה האם יש לטענה כזו תמיכה כלשהי בציבור. שאלנו: "באיזו מידה יש לך או אין לך אמון בטוהר הבחירות לכנסת, כלומר שהתוצאות שיתפרסמו ישקפו בדיוק את הצבעת הציבור?" מתברר כי אכן מעט יותר מרבע מהמרוויינים מטיילים ספק בכשרות התוצאות שפורסמות. זהו ממצא מדאיג ביותר מנקודת הראות הדמוקרטית, אם כי הוא עולה בקנה אחד עם רמת האמון הנמוכה בממסד שאנו חוזרים ומוצאים בשנים האחרונות.

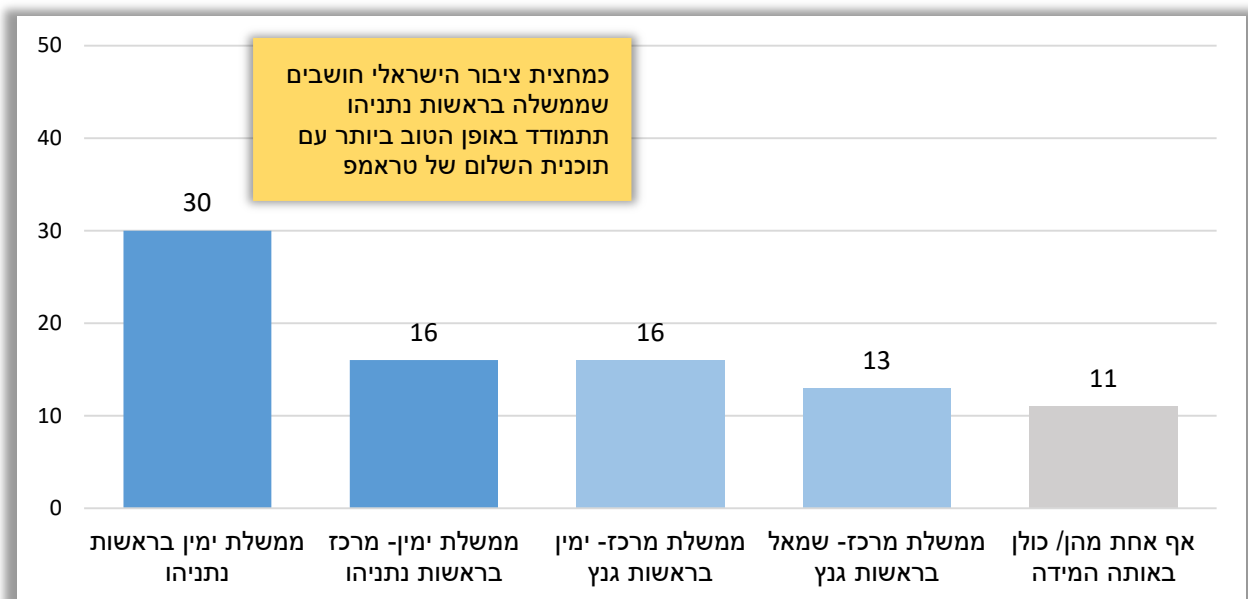
מידת האמון בטוהר הבחירות (יהודים וערבים, %)

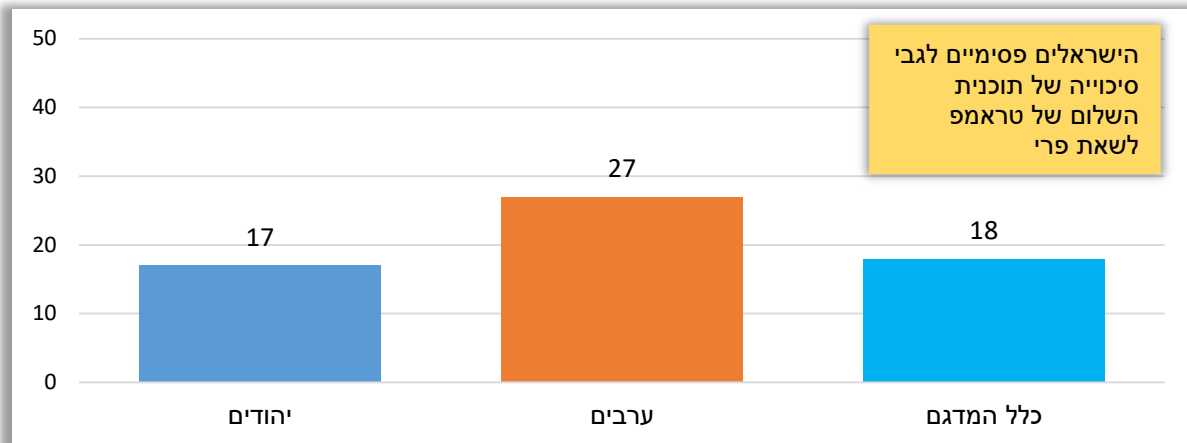
איזו ממשלה תקום בעקבות הבחירות? חזרנו גם הפעם על השאלה ששאלנו בסקר הקודם, עוד לפני הקמת כחול-לבן, באשר להערכת הנשאלים את סיכויי הקמת ממשלה מסוגים שונים. כמו בינאר גם החודש להערכת השיעור הגבוה ביותר של המרוויינים אחרי הבחירות תקום ממשלת ימין בהנהגת נתניהו, אלא ששיעור המעריכים כך ירד מ- 44% ל- 34%. שיעור המעריכים כי תכונן ממשלת ימין-מרכז (או מרכז-ימין) לא השתנה (ינואר 38%, פברואר 39%) אלא שהחודש היה פיצול בין 20% שחושבים שההנהגה של ממשלה כזו תהיה בידי הימין - דהיינו נתניהו (20%) לאלה שחושבים שההנהגה תהיה בידי המרכז - קרי, גנץ (19%). ולסיכום- 54% מהציבור חושבים שלאחר הבחירות תקום ממשלה בראשות נתניהו, ו- 27% שתקום ממשלה בראשות גנץ.

האם יהיו בכלל הבדלים אם תוקם ממשלה כזו או אחרת? תחושת אי הוודאות עד כדי מבוכה ניכרת גם בנושא הזה. בכלל המדגם 47% הסכימו עם המשפט כי בכל הנוגע לעיקרי מדיניות החוץ והביטחון של ישראל ביחס לפלסטינים לא משנה איזה ממשלה תקום לאחר הבחירות הקרובות כיוון שהמדיניות בתחום זה של כל ממשלה תהיה דומה וכשיעור הזה ממש הסכימו עם המשפט המקביל כי "בכל הנוגע למדיניות חברה וכלכלה לא משנה איזה ממשלה תקום לאחר הבחירות הקרובות כיוון שהמדיניות בתחום זה של כל ממשלה תהיה דומה". עם המשפט הראשון לא הסכימו 41% ועם השני - 42%. בקרב היהודים ההסכמה עם המשפט בנוגע למדיניות בעניין הפלסטיני גבוהה במיוחד בקרב מי שהגדירו עצמם מרכז (54%) ובנוגע לנושאי החברה והכלכלה – בקרב מי שהגדירו עצמם ימין מתון (56%).

איזו ממשלה תתמודד טוב ביותר עם תכנית השלום של טראמפ - נוכח הדיווחים כי לאחר הבחירות יניח ממשל טראמפ על השולחן תכנית שלום חדשה, ביקשנו לדעת מה חושב הציבור: "איזו ממשלה תייצג טוב ביותר את האינטרס הלאומי של ישראל במשא ומתן במסגרת תוכנית השלום?" השיעור הגבוה ביותר בציבור היהודי סבור כי ממשלת ימין בראשות נתניהו תייצג טוב ביותר את האינטרס הלאומי (35%). כמחצית (18%) מעדיפים בהקשר זה ממשלת ימין-מרכז בהנהגת נתניהו. בקרב הערבים השיעור הגבוה ביותר מאמינים כי ממשלת מרכז-שמאל בראשות גנץ תייצג טוב ביותר את האינטרס הישראלי (21%), כאשר התשובה הבאה מבחינת שכיחות היא כי אף אחת מהממשלות שהוצגו לא תייצג טוב את האינטרס הישראלי (18%).

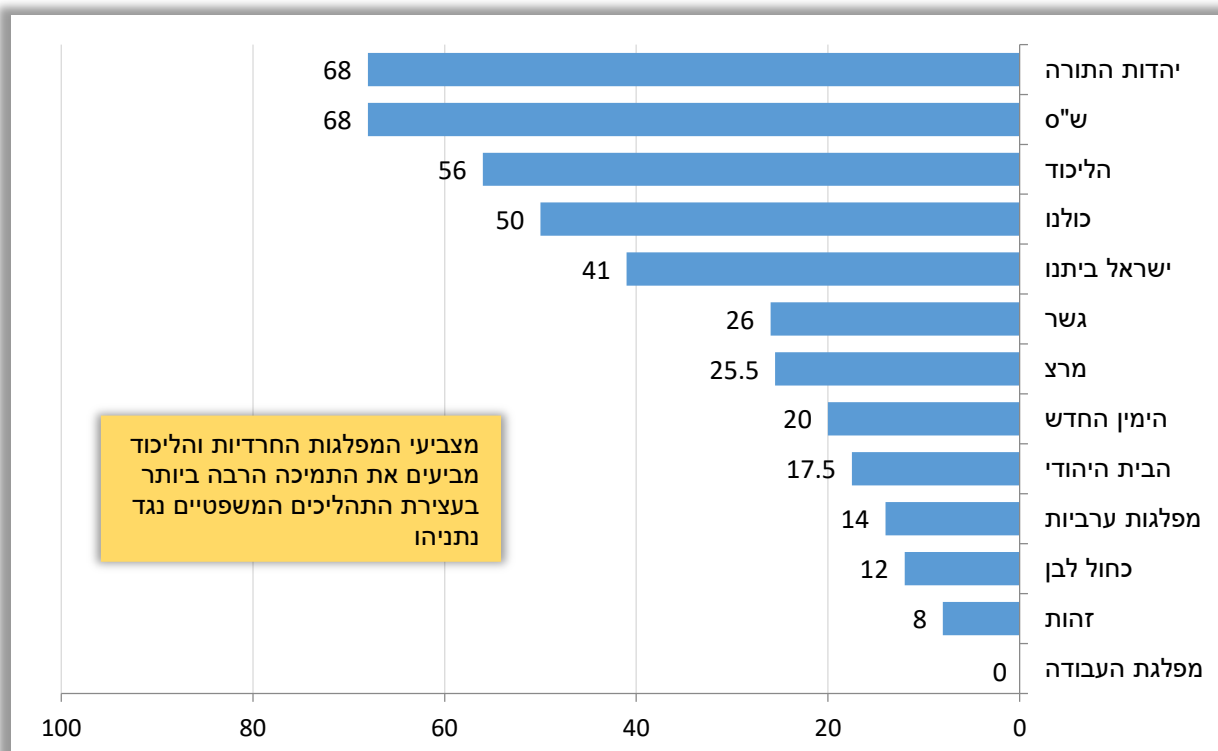

סיכויי תכנית טראמפ - הן בקרב היהודים והן בקרב הערבים רק מיעוט סבורים כי הסיכויים שתכנית כזו תישא פרי הם גבוהים או גבוהים מאוד (%)

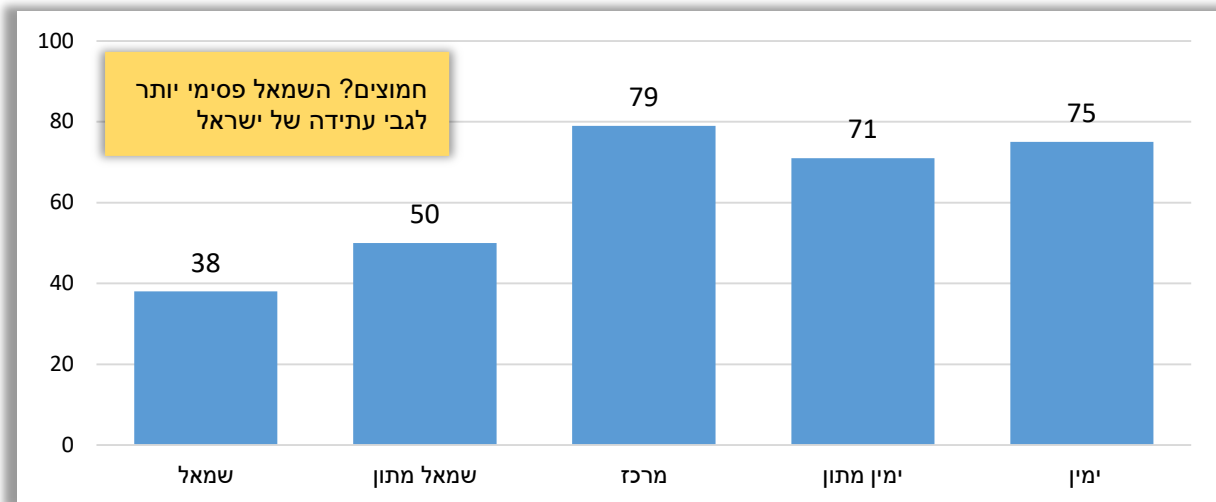
עצירת ההליכים המשפטיים נגד נתניהו אם יקדם את המשא ומתן לשלום - ואז שאלנו את שאלת מיליון הדולר: "האם אתה מסכים או לא מסכים עם הטענה שאם נתניהו יהיה ראש הממשלה הבא ויקדם את המשא ומתן לשלום עם הפלסטינים במסגרת התכנית החדשה, אז מבחינת האינטרס הלאומי יהיה נכון לעצור את התהליכים המשפטיים נגדו?" בקרב המרואיינים היהודים 30% השיבו על השאלה הזו בחיוב ואילו בקרב הערבים כרבע. פילוח של תשובות היהודים לפי מחנה פוליטי מעלה תוצאות המעניינות מאוד: **התמיכה הגדולה ביותר בעצירת ההליכים והיה ותהיה התקדמות במשא ומתן לשלום היא דווקא בימין לגונו! במילים אחרות, נראה ש"הצלת" נתניהו חשובה להם יותר מאשר התקדמות במשא ומתן שמן הסתם יהיה כרוך בוותורים טריטוריאליים.**

מסכימים מאוד ודי מסכימים כי אם נתניהו כראש ממשלה יקדם את המשא ומתן לשלום עם הפלסטינים יהיה נכון לעצור את התהליכים המשפטיים נגדו (%), לפי כוונת הצבעה בבחירות הקרובות)

אופטימיות לגבי עתידה של ישראל - שאלה אחרונה שבחנו הפעם היא לגבי מידת האופטימיות של המרואיינים באשר לעתידה של ישראל. מצאנו כי 72% מהמרואיינים היהודים הם אופטימיים לעומת 36% מהמרואיינים הערבים. פילוח של המרואיינים היהודים לפי מחנה פוליטי הראה כי רק בקרב מי שהגדירו עצמם שמאל האופטימיים הם בבחינת מיעוט וכי **המרכז הוא המחנה האופטימי ביותר כיום**.

אופטימיים מאוד ודי אופטימיים ביחס לעתידה של ישראל (% , יהודים)

הסקר נערך על ידי מרכז גוטמן לחקר דעת קהל ומדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר נערך בטלפון ובאינטרנט על ידי מכון המחקר "מדגם" בתאריכים 25-27 לפברואר 2019. המדגם כלל 600 מרואיינים המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$ ברמת בטחון של 95%.

לקובץ הנתונים המלא ראו: www.dataisrael.idi.org.il